

Εγκληματικότητα, φόβος και κρίση των θεσμών. Τι σχέση έχουν μεταξύ τους; (Φωτεινή Τζώρα, Πολιτικός Επιστήμων)

/ [Πεμπουσία](#)

Η παρούσα έρευνα διεξήχθη με σκοπό να κατανοήσουμε τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των κατοίκων του Δήμου Αχαρνών στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας και να αποτυπώσουμε τις στάσεις και τις απόψεις τους για το πώς αντιλαμβάνονται την πόλη τους και τη συνύπαρξή τους με τις διάφορες πληθυσμιακές ομάδες, μέσα από την προσωπική και τη βιωματική τους εμπειρία.

Προσπαθώντας να σκιαγραφήσουμε την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στο Δήμο Αχαρνών, θα λέγαμε, ότι εκείνο που σίγουρα τον χαρακτηρίζει είναι το αίσθημα του φόβου και της ανασφάλειας των κατοίκων του, τόσο σε ατομικό, όσο και σε συλλογικό επίπεδο.

Ο φόβος (διαχρονικός και πανανθρώπινος) σε ατομικό επίπεδο αποτελεί βασικό συναίσθημα του ανθρώπου και λειτουργεί ως μηχανισμός προστασίας που τον προειδοποιεί να λάβει τα μέτρα του, ώστε να προφυλαχτεί από κάποια επικίνδυνη κατάσταση που τον απειλεί. Από την άλλη, το αίσθημα του φόβου είναι αυτό που κάνει τον άνθρωπο να θέλει να δημιουργήσει ένα ασφαλές περιβάλλον μέσα στο οποίο ο ίδιος θα διαλογιστεί, θα αναπτύξει την προσωπικότητά του και θα δράσει, δημιουργώντας τις υποδομές εκείνες που θα τον καταστήσουν ικανό να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις της ζωής.

Όταν όμως το αίσθημα του φόβου και της ανασφάλειας αρχίζει να ξεφεύγει από τα όρια της δημιουργίας και διακατέχει τον άνθρωπο στο σύνολο της καθημερινότητάς του, τότε γίνεται εχθρός του που τον κατατρώει γεμίζοντας τον άγχος, φοβίες και διαταραχές, επηρεάζοντας σοβαρά την υγεία του, αλλά και αναστέλλοντας την εξέλιξη του, παρασύροντας τον ακόμη και σε ανεξέλεγκτη συμπεριφορά, καθώς απαντά στο φόβο της εγκληματικότητας με την δική του βίαιη εξίσου εγκληματική συμπεριφορά (κατά το ρητό «η βία γεννάει βία»).

Σε συλλογικό επίπεδο, η εγκληματικότητα καλλιεργεί το αίσθημα του φόβου και της ανασφάλειας και οδηγεί στην κρίση των θεσμών της κοινωνίας και του πολιτισμού μας. Η εγκληματικότητα σε όποιο επίπεδο και αν βρίσκεται, αρκεί για να αναστείλει τη φυσιολογική εξέλιξη των πολιτών να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους, να συναναστραφούν με άλλους ανθρώπους, να συνδιαλλαγούν και να δημιουργήσουν.

Ο «Φόβος του εγκλήματος», το άγχος που προκαλεί η πιθανότητα θυματοποίησης, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά η Ζαραφωνίτου[1], τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο, οδηγεί πολλούς πολίτες σε υπερβολικούς αυτοπεριορισμούς στην καθημερινή τους ζωή. Τα στιγματιστικά στερεότυπα (ρατσισμός, ξενοφοβία) εντείνονται και συντελούν στην περιθωριοποίηση ομάδων πληθυσμού, αλλά και περιοχών των πόλεων. Ενισχύεται η τιμωρητικότητα των πολιτών και κλονίζεται η εμπιστοσύνη τους στο θεσμό της ποινικής δικαιοσύνης. Παράλληλα, επηρεάζονται οι ατομικές πρωτοβουλίες στον τομέα της πρόληψης με αμφιλεγόμενα, αρκετά συχνά, αποτελέσματα.

Οι διαπιστώσεις αυτές επαληθεύονται μέσα από την εμπειρική διερεύνηση των στάσεων και των απόψεων κατοίκων στο εσωτερικό του Δήμου Αχαρνών, καθώς το αίσθημα της ασφάλειας προβάλλεται επιτακτικό. Οι κάτοικοι αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα από την εγκληματικότητα και την παραβατικότητα που επικρατεί στην περιοχή που σχετίζεται με όλα σχεδόν τα ποινικά αδικήματα του Ποινικού Κώδικα, όπως διαπιστώνεται και από την έρευνα (εμπόριο και διακίνηση

ναρκωτικών, ληστεία, κλοπές, οπλοκατοχή κ.ά.).

Το 51% των ερωτηθέντων κατοίκων αναφέρουν, ότι έχουν πέσει θύματα ληστειών και κλοπών, τόσο εντός των κατοικιών τους και στο χώρο εργασίας τους, όσο και στους δρόμους. Ωστόσο, όλοι οι ερωτηθέντες αγωνιούν, ότι κινδυνεύουν να πέσουν θύμα κάποιου εγκλήματος ανά πάσα στιγμή. Οι κάτοικοι του Δήμου Αχαρνών για το λόγο αυτό, ζητούν κυρίως από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους αρμόδιους φορείς να λάβουν αποτελεσματικά και δραστικά μέτρα κατά της εγκληματικότητας.

Σύμφωνα με τον Δασκαλάκη[2], μπορούμε να διακρίνουμε τρεις τάσεις επεξήγησης του φαινομένου της εγκληματικότητας. Η πρώτη τάση είναι η ατομοκεντρική προσέγγιση, η οποία θεωρεί ότι το έγκλημα είναι αποτέλεσμα των ιδιότυπων ατομικών χαρακτηριστικών του εγκληματία. Το έγκλημα υπάρχει, διότι υπάρχουν εγκληματίες που καθορίζονται, είτε από τα βιολογικά, είτε από τα ψυχοπαθολογικά χαρακτηριστικά τους και η αντεγκληματική πολιτική στοχεύει στην επιβολή μέτρων που θα συμβάλλουν στη μεταβολή της προσωπικότητας του εγκληματία ή στην εξουδετέρωση του μέσω του εγκλεισμού στη φυλακή.

[1] Ζαραφωνίτου, Ο φόβος του εγκλήματος. Εγκληματολογικές προσεγγίσεις και προβληματισμοί με βάση την εμπειρική διερεύνηση του φαινομένου στο εσωτερικό της Αθήνας, 2002.

[2] Δασκαλάκης, Μεταχείριση του εγκληματία, Σάκκουλα, 1985: 21-25.